

Historische Kring IJsselstein 97 (mrt. 2002)

<https://hdl.handle.net/1874/10079>

AB.10p : DS ook bgbu
AB.5C

'..... in hunne moeilijkheden en ziekte bij te staan'

Van Sint Joseph-Gesticht tot Isselwaerde (1927-1940)

door Tonny de Jong-van Vliet en drs. Carla Rentinck

INLEIDING

Veel IJsselsteiners zullen zich herinneren dat IJsselstein een eigen ziekenhuis had. Ze zijn er geboren, hebben er gewerkt of hebben er onder meer of minder prettige omstandigheden mee te maken gehad.

De geschiedenis van dit ziekenhuis begint in 1909 toen de 'Roomsche Katholieke Vereeniging voor Ziekenverpleging' werd opgericht. In 1923 werd het werk overgenomen door de Zusters van de 'Congregatie van Sint Joseph' uit Amersfoort. Zij vestigden zich in de Utrechtsestraat nr. 71 waar de eerste patiënten werden opgenomen. Dit kunnen we beschouwen als het begin van het ziekenhuis. In 1927 werd het 'Sint Joseph-Gesticht' gebouwd. Het was deels ziekenhuis, deels pension voor ouderen. De twee afdelingen waren nauw met elkaar verweven. In de loop der jaren veranderde het 'Sint Joseph-Gesticht' verschillende keren van naam: *Huize Sint Joseph*, *Sint Joseph-Ziekenhuis* en uiteindelijk *Isselwaerde*, *Interconfessioneel Ziekenhuis voor Zuid-West Utrecht*. Gedurende de jaren van zijn bestaan werd het ziekenhuis verbouwd, uitgebreid en van de meest moderne apparatuur voorzien. Ondanks alle acties voor behoud kwam er door bezuinigingen, centralisatie en vooral door de komst van het 'Sint Antonius Ziekenhuis' in Nieuwegein een einde aan de geschiedenis van dit ziekenhuis.

In drie periodieken van de HKIJ zal worden stilgestaan bij het ontstaan, het functioneren en de afbouw van het ziekenhuis. Deze uitgave behandelt de periode van ontstaan tot aan 1940; de volgende uitgave belicht de periode vanaf het begin van de Tweede Wereldoorlog tot aan de jaren 70 en de derde uitgave zal gewijd zijn aan de laatste jaren van Isselwaerde als ziekenhuis.

DE AANZET

De geschiedenis van het voormalig ziekenhuis 'Isselwaerde' begint in 1909. Op 15 januari van dat jaar werd er op verzoek van pastoor C. Brom en met medewerking van het 'Plaatselijk Comité van Katholiek Sociale Actie' een bij-

24 Juli 1909
N. 57.

UITTREKSEL

Wij **Wilhelmina**, *by de gracie Gods,*

*Prinses der Nederlanden, Souvereine van
Brasilië, enz., enz., enz.*

Beschikkende op de verzoekschriften ten bekoming van erkenning van de daarin genoemde, voor minder dan dertig jaren aangegane, vereenigingen door goedkeuring van hare daarbij overgelegde statuten;

Gelet op de voorschriften der wet van 22 April 1855 (Staatsblad N° 33) in het algemeen en op art. 6, tweede lid, dier wet in het bijzonder;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den
21 Juli 1909, P. Afdeling B. N° 507,

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

de overgelegde Statuten der navolgende vereenigingen goed te keuren en deze vereenigingen mitlidien te erkennen; te weten:

1e. enz.

2e. de vereeniging: "Rooms-katholieke Vereeniging voor

Ziekenverpleging", gevestigd te IJsselstein;

3e. enz.

Onze Minister van Justitie is bevolt met de uitvoering van dit besluit, 1909

Hebt Lid. den 24 Juli 1909.
GET. WILHELMINA.

De Minister van Justitie.

(get.) *Helopfer*

Overeenkomstig het oorspronkelijke,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,

(get.) *A. D. W. de Haas*

Voor eenschiedend uittreksel.

GET. De Secretaris-Generaal voorzamenl.

A. D. W. de Haas

Koninklijk Besluit van 24 juli 1909.

Op 13 november 1909 werd het eerste bestuur gekozen: G. Aelbers werd voorzitter, S. van den Anker tweede voorzitter, H. Voorendt eerste secretaris, B. Pompe tweede secretaris, J. van Rooijen eerste penningmeester en G. de Haas tweede penningmeester. De overige bestuursleden werden: A. Kromwijk, IJ. Rouwe en J. Wolfenbutterl.

In het jaarverslag over 1910 lezen we dat ± 45 leden hun contributie niet hadden betaald en dus niet meer als lid in aanmerking kwamen. Men vond dit een '.....onbegrijpelijk verschijnsel als men nagaat dat juist die personen de meeste voordeelen der Vereeniging kunnen genieten en door een bedrag van pl.m. 1 cent per week of 50 cent per jaar zich zelve hiervan onttrekken. Het is niet overdreven als men zegt dat de contributie door een woekerenten van meer dan 100% word vergoed, bij

eenkomst gehouden in de zaal van 'Concordia' aan de Utrechtsestraat. Men wilde in IJsselstein komen tot de oprichting van een 'Rooms Katholieke Vereeniging voor Ziekenverpleging'. Het hoofdoel van de vereniging werd door de heer W. Pompe in het kort uiteengezet: '..... het verschaffen van Verpleging en Hulpmiddelen bij Ziekte in de huisgezinnen'. Dokter W. Peel stelde voor dat de leden van de nieuw op te richten vereniging een contributie zouden betalen van 50 cent per jaar. Staande de vergadering traden bijna alle aanwezigen tot de vereniging i.o. toe zodat er al meteen 116 leden waren. Er werd een commissie in het leven geroepen die een half jaar de tijd kreeg om de nieuwe vereniging te realiseren. Deze commissie ging voortvarend te werk. Er werd veel vergaderd en geronseld zodat er al gauw 360 leden waren en de kas f 225,- bevatte, mede dank zij extra giften van welgestelde inwoners. In maart 1909 werd alvast besloten een bedrag van f. 200,- uit te trekken voor de aanschaf van verplegings- en hulpmiddelen. Deze konden aan de leden afgegeven worden '..... op last van Doctoren en Gemeente Juf-vrouw'. Met de goedkeuring van de statuten bij Koninklijk Besluit van 24 juli 1909 nr. 57 was de nieuwe 'Rooms Katholieke Vereeniging voor Ziekenverpleging', kortweg 'de Vereeniging' genaamd, een feit.

het gebruik der hulpmiddelen in geval van ziekte in hun huisgezinnen'.

De werkzaamheden van 'de Vereeniging' komen duidelijk tot uiting in de jaaroverzichten van de eerste jaren:

	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
aantal leden	290	261	258	257	243	252	260
aangeschaft:							
ruststoelen	2						
leestafels	1						
koortsthermometers	18						
armbad	1						
<i>ruggeleuns</i>	2	2		2			
ondersteken	2				8		
gummi windkussens	3		6	5			
tochtscherm	1			6			
inhalatietoestel		2			1		
hospitaallinnen			3m				
ijszakken			6				
neusspuitjes			2				
borstglazen			14			2	
<i>ijzerledikant</i>				1			
melkpompen					2	6	
<i>glizarine</i> glasspuit					1	6	
luchtkussens						2	
<i>thepelhoedjes</i>							8
gummi bedstof							5m
aantal gebruikers	65	35	52	60	56	61	42
Batig saldo f	98,28	249,285	275,-	398,75	431,15	552,86	708,43

Ondanks de Nederlandse neutraliteit bleef de Eerste Wereldoorlog ook in IJsselstein niet zonder gevolgen. Tijdens de Algemene Vergadering van 28 februari 1915 bleken 12 leden geen contributie te hebben betaald. De voorzitter vroeg het oordeel der vergadering '.....hoe in deze wegens kritieke tijdsomstandigheden te handelen'. Er werd besloten deze leden nogmaals te manen en '.....bij onwilligheid om de Contributie te betalen hen te rooyeren'.

In 1918 werd besloten '.....wegens de duren tijd zoo min mogelijk uitgesloten het strik benoedigden' aan te schaffen.

Zo ploeterde 'de Vereeniging' door. Op de Algemene Vergadering van 20 februari 1921 stelde kapelaan H.H.M. Sinnige de vraag of er mogelijkheden bestonden om tot wijkverpleging te komen. Het bestuur werd gemachtigd om te onderzoeken wat men moest doen om '.....tuberculosebestrijding met Rijkssubsidie die ter hand te nemen en alzoo onze vereeniging meer productief te maken'. Daarvoor zouden de statuten gewijzigd moeten worden. Om tot samenwerking te komen hield men een bijeenkomst met de andere betrokken partijen: 'het Groene Kruis', de burgemeester en de 'rijksinspectrice voor TBC-

bestrijding'. De betrokkenen voorzagen echter grote moeilijkheden om met andere gezindten samen te werken zonder de geloofskwestie naar voren te brengen en elkaars standpunt te eerbiedigen.

De statuten werden gewijzigd en bij Koninklijk Besluit goedgekeurd. Art. B werd: *'.....het aanstellen van een ziekenverpleegster, die op zich neemt de ziekenverpleging te doen geschieden, voorts door de verpleging der tuberculose en alle meest hygiënisch voorkomende gevallen, voor alle gezindten, zonder uitzondering door voorlichting ten tijde van besmettelijke ziekten, lezingen en cursussen op hygiënisch gebied, en andere wettige middelen, die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn'.*

Naast gewone leden zouden er hospitant-leden komen die niet katholiek hoefden te zijn. Zij konden echter nooit lid van het bestuur worden omdat men bang was dat dan 'het Roomsche aspect' eraf ging! Gewoon lid was ieder katholiek ingezetene der gemeente IJsselstein, die naar het oordeel van het bestuur 'de Vereeniging' financieel behoorlijk steunde.

Tijdens de bestuursvergadering van 30 oktober 1921 liet de voorzitter van 'de Vereeniging' weten dat de mogelijkheid bestond een afdeling van de 'Zusters van de Congregatie van Sint Joseph' uit Amersfoort naar IJsselstein te krijgen voor de ziekenverpleging. Er was een afvaardiging naar Amersfoort geweest om de zaak te onderzoeken. Toevallig konden in de Utrechtsestraat een burgerwoonhuis kopen dat geschikt zou zijn om de zusters te huisvesten. Het dagelijks bestuur werd gemachtigd dit pand (van de erven B. Voorendt) voor fl. 6.250,- te kopen. Bij de Boerenleenbank werd een lening aangegaan van fl. 5.500,- en de rest

werd uit eigen middelen bekostigd. De overdracht vond plaats op 4 januari 1922.

Aartsbisschop monseigneur H. van de Wetering gaf de zusters aanvankelijk geen toestemming omdat hij bang was dat de ziekenverpleging in IJsselstein geen levensvatbaarheid zou hebben, mede door de hoge kosten die al gemaakt waren om de zusters te huisvesten. Toen het bestuur dit kon weerleggen, mochten de zusters uiteindelijk toch komen. Als voorwaarde stelde de Aartsbisschop dat er een gelijke regeling werd getroffen voor alle filiaalhuizen: *'.....de besturen van de filiaalhuizen moeten alle onkosten betalen van kleding, kost, inwoning, reisgeld, retraits, visitaties, begravenis en bovendien voor iedere zuster die een volle werkkraft is betalen f 100 aan het moederhuis'.*

**Utrechtsestraat 71
waar de
Zusters van de
Congregatie van
Sint Joseph uit
Amersfoort
hun eerste huis-
vesting vonden.**

Moeder Overste deelde in een brief van 15 december 1922 mee dat zij de wijkverpleging in IJsselstein wel wilde aannemen tegen september 1923 als er zekerheid was dat er binnen een goed jaar een ziekenhuis zou worden gebouwd. Hiervoor moest een contract worden opgemaakt. Dit voorstel werd door 'de Vereeniging' aangenomen. Tot het zover zou zijn werd het huis tegen de som van fl. 150,- voor 4 maanden verhuurd aan Th. Mulder.

DE EERSTE ZUSTERS KOMEN NAAR IJSSELSTEIN

De komst van de zusters bracht voor 'de Vereeniging' extra kosten met zich mee. De contributie werd daarom verhoogd naar fl. 2.- per jaar.

Men kon nu aan het werk gaan om het de zusters zo goed mogelijk naar de zin te maken. Daartoe schreef het bestuur van 'de Vereeniging' in augustus een brief naar de aartsbisschop waarin o.a. stond:

'..... maar IJsselstein is een uitgebreiden plaats, buiten de kom der gemeente liggen de buitenwijken pl. m. anderhalf uur ver; en om dit voor de Eerw. Zusters te verlichten en de tijd beter te kunnen benutten. Verzoeken wij U Doorl. Hoogw. dat de Zusters van een fiets gebruik mogen maken'.

Begin september kwam het antwoord:

'.....het aan omzijde gevraagde verlof wordt bij deze door ons toegestaan onder voorwaarde, dat de Eerwaarde Zusters der wijkverpleging zich alleen van een fiets mogen bedienen, inzoverre het dienstig is voor de wijkverpleging. Het Bestuur zal vooraf tevens de goedkeuring in deze wel willen aanvragen aan de Eerwaarde Alg. Overste der Zusters te Amersfoort'.

Er werd een collecte gehouden ten bate van 'de Vereeniging'. Deze bracht het bedrag op van fl. 3.542,45 waardoor het bestuur in staat was het 'St. Jozef-Gesticht' van een inventaris te voorzien.

Intussen was het contract met de zusters opgesteld dat luidde:

Overeenkomst gesloten tusschen de Congregatie der Zusters van den H. Jozef te Amersfoort en het bestuur van het St. Jozef-Gesticht te IJsselstein,

- art. 1 De Eerw. Zusters zullen zich belasten overeenkomstig de H. Regelen der Congregatie met de Wijkverpleging, ook nacht en dag verpleging zoowel van Mannen als van Vrouwen.
- art. 2 De Zusters worden in hare werkzaamheden uitsluitend bestuurd door de plaatselijke Overste. De voorschriften der Geneesheeren zullen zij bij de behandeling der zieken stipt onderhouden.
- art. 3 Het bestuur van het Gesticht zal alleen met de Overste des huizes onderhandelen.
- art. 4 De Zusters mogen geen werkzaamheden verrichten die niet in overeenstemming zijn met de waardigheid van den Religieuzen staat zoo als b.v. kraamverpleging.
- art. 5 Het aantal Zusters noodig voor het st. Jozef Gesticht te IJsselstein, en voor de Wijkverpleging, wordt door de Algemeene Overste der Congregatie in overleg met het bestuur en de plaatselijke Overste vastgesteld, deze zorgt echter dat er zooveel Zusters aanwezig zijn, dat de werkzaamheden en het verplegen van zieken goed kunnen worden waargenomen, en de Zusters niet worden verhin-

- derd hare geestelijke oefeningen dagelijks, op den daarvoor volgens den Regel en de gebruiken der Congregatie bepaalden tijd te houden. Met het in werking treden van een Ziekenhuis, kan men, zoo het noodig is voor verschillende werkzaamheden leekenpersoneel er bij nemen.
- art. 6 Bij de inrichting der huishouding en der dagorde zijn de Zusters verplicht zich te houden aan de voorschriften van den H. Regel en gebruiken en de bepalingen der Algemeene Overste.
- art. 7 De benoemingen en verplaatsingen der Zusters geschieden volgens de Constituties der Congregatie uitsluitend door de Algemeene Overste.
- art. 8 Jaarlijks moet het bestuur, voor elke Zuster der Congregatie te IJsselstein werkzaam aan het Moederhuis te Amersfoort betalen, honderd Gulden; voor een gediplomeerde Zuster honderdvijftig gulden, in twee gelijke termijnen jaarlijks te storten; den 15den Maart en 15 September, 1924; een gedeelte van een jaar wordt naar verhouding van het verblijf gerekend.
- art. 9 Het bestuur van het st. Jozef Gesticht te IJsselstein neemt voor zijn rekening alle kosten van huisvesting, voeding, kleeding, geneeskundige behandeling Apotheker alle verdere benoedigheden der aldaar werkzame Zusters; na den dood lijkverzorging en eene Uitvaart en begrafenis, zoo als dat, in den burgerstand gebruikelijk is, reispeld voor het houden der jaarlijksche Retraite, of indien deze in het st. Jozef Gesticht te IJsselstein wordt gehouden, het honorarium voor den Geestelijke, als mede de kosten der Kerkelijke Visitaties, komen ten laste van het bestuur van het Gesticht te IJsselstein, als ook onkosten of honoraria eventueel aan de Geestelijke bediening der Zusters verbonden.
- art.10 Wanneer een Zuster één vol jaar in het Gesticht te IJsselstein is werkzaam geweest, of andere werkzaamheden heeft verricht, en dan door ziekte of andere reden de kracht niet meer bezit om de opgelegde taak ten volle of niet te volbrengen, blijft zij in alles ten laste van het Gesticht te IJsselstein, uitgezonderd de uitkeering aan het Moederhuis, volgens Art. 8
- art.11 Indien over den uitleg van een dezer bovenstaande artikelen twijfel mocht ontstaan, of zich over andere punten eenig verschil mocht voordoen, van een van beide zijden, zullen beide partijen zich onvoorwaardelijk onderwerpen aan de beslissing van Z. D. Hoogwaardigheid den Aartsbisschop van Utrecht.
- art.12 Deze overeenkomst wordt gerekend in werking te zijn getreden 15 September negentienhonderd drie en twintig, voor den tijd van drie achter een volgende jaren, na verloop van drie jaren wordt deze overeenkomst geacht te blijven voort bestaan, tot een van beide partijen schriftelijk zes maanden te voren doet weten, dat men in deze overeenkomst verandering wenscht aan te brengen, of dit Contract wil beëindigen.

Drievoudig opgemaakt en geteekend op 20 Juni negentienhonderd drie en twintig,

IJsselstein,
het bestuur van de R.K. Ziekevereeniging
G.H.E. Aelbers, voorzitter
H. Voorendt, secretaris
G.M.A. de Haas, Penning Meester

Amersfoort,
Zuster Hieronijma
Algemeene Overste
van het st. Jozef klooster

Onder no 646 kreeg het contract de aartsbisschoppelijke goedkeuring op 11 juli 1923.

Tijdens de vergadering van 5 september 1923 werden de laatste zaken geregeld voor de komst van de zusters. De tarieven werden vastgesteld: voor een dagverpleging buiten de z.g. wijkverpleging fl. 1,- per dag; voor een nacht fl. 1,50 en voor een etmaal fl. 2,-. Niet-leden moesten het dubbele betalen. Na de vergadering ging het gehele bestuur naar de Utrechtsestraat voor een laatste inspectie van het huis voor de zusters. De inventaris was zo goed als compleet. De onkosten waren ± fl. 400,- plus de schenkingen, waaronder het geheel eikenhouten ameublement voor slaapkamers, spreekkamer en refter, geschonken door de 'Firma Gebr. van Rooijen'. In het eerste notulenboek lezen we dat men vol lof was over de woning en installatie '*.....dat te samen geheel aan de eischen voldoet voor een pas beginnende instelling*'.

Op 14 september 1923 was het eindelijk zover en kwamen de eerste zes zusters uit Amersfoort aan met Moeder Patricia als Overste, begeleid door de Algemene Overste Moeder Hieronijma. De commissie van ontvangst bestond uit pastoor C. Brom met zijn beide kapelaans, de Eerwaarde Heren E.Th.J. Hol en H.H.M. Sinnige, burgemeester H.J. Kronenburg met zijn echtgenote en de dames die behulpzaam geweest waren bij de inrichting van het huis.

De voorzitter van 'de Vereeniging', de heer G. Aelbers, heette in zijn toespraak de zusters hartelijk welkom in IJsselstein en vervolgde:

'.....wij zijn als bestuur der R.K. Ziekenverpleging er van overtuigd, dat gij in onze parochie veel werk kunt en zult tot stand brengen. Wij hopen ook, dat het U gegeven zal zijn vele jaren in IJsselstein werkzaam te zijn, om het groote doel te bereiken, de noodlijdenden in hunne moeilijkheden en ziekte bij te staan. En ook en vooral waar de geestelijke belangen gevraagd worden. Wij zijn er zeker van, dat, waar U in alle kringen onzer bevolking komt, gij veel goed en nuttig werk zult kunnen leveren voor de menschen naar ziel en lichaam. Uwe woning, waar U intrek moet nemen, is weliswaar geen woning uwer waardig. Maar U weet ook evengoed als wij, dat alle begin moeilijk is, maar wij als bestuur zullen ons beijveren om U een betere en waardiger woning te bezorgen'.

Hij dankte de ingezetenen van IJsselstein voor de offers die van hen gevraagd waren en nog menigmaal gevraagd zouden worden.

Dezelfde dag begonnen de zusters al met de wijkverpleging. Hun taak was: 'de zorg voor de zieken dag en nacht buitens huis'.

Al spoedig werd er gevraagd om zieken op te nemen. Hiervoor werd de voormalige 'timmermanswerkplaats' ingericht om gebruikt te worden als ziekenzaal. Dit wordt beschouwd als het begin van het ziekenhuis. Er werd een 'kunstzon' aangeschaft die veel goede diensten bewees.

Een van de eerste patiënten was mevrouw J. Caspers- van Hienen. In een telefoongesprek met haar op 2 november 1998 vertelde zij dat ze op ± 5-jarige leeftijd werd opgenomen wegens roodvonk, samen met haar speelgenootje Jopie (Johan) Kok. Ze herinnerde zich een zaal met hoge ramen langs de steegkant. Voor die ramen verscheen Sint Nicolaas. Hij mocht niet binnenkomen vanwege het besmettingsgevaar. Ze kreeg van de goedheiligman een mooie pop (in

die tijd een heel bezit!), waar ze erg gelukkig mee was. Helaas mocht ze deze bij haar ontslag uit het 'ziekenhuis' niet mee naar huis nemen want hij moest verbrand worden!

De werkzaamheden van de zusters breidden zich uit zodat het huis al snel te klein was. De bestaande inrichting kon niet uitgebreid worden. Er werd een commissie benoemd die met de dokter enige soortgelijke gestichten van de Congregatie zou gaan bezoeken om '.....een indeeling te verkrijgen welke voor de stichting het meest nuttige en practische is'. Als bouwterrein vond men 'de Hofkamp' het meest geschikt. Dit was een stuk grond van ± 1 hectare, kadastraal bekend Gemeente IJsselstein, Sectie E no. 577, dat oorspronkelijk bij het

Bouwtekening van de voor- en zijgevels van het voormalig St. Joseph-Gesticht.
(GAIJ S 2439-422)

verdwenen kasteel hoorde (zie HKIJ nr.75). Het was in bezit van het R.K. kerkbestuur. Er werd besloten een brief naar het kerkbestuur te sturen om te vragen of en onder welke voorwaarden men bereid was dit stuk grond af te staan ten behoeve van een ziekenhuis, pension en een woning voor de zusters. Een maand later was het antwoord van het kerkbestuur al binnen. Men kon het stuk grond voor fl. 16.000,- kopen door goedkeuring van de aartsbisschop. De commissie had intussen de gestichten van de Congregatie in Didam, Zevenaar en Doesburg bezocht en daarna een voorlopige plattegrond gemaakt. De 'Firma Gebr.Voorendt' kreeg de opdracht een uitgewerkte tekening met bestek te

Bouwkeet met aannemers, bestuur en opzichters.

Eerste steenlegging met bestuur, burgemeester, pastoor, kapelaan en de zusters van St. Joseph.

maken voor de nieuwbouw. Tevens moest men onderzoeken of 'de Hofkamp' geschikt bouwterrein was. Het terrein werd na grondboring geschikt bevonden want tot op 6,5 m was er geen veen aangetroffen. Daarop werd besloten het terrein te kopen en *'.....de overdracht der Hofkamp te doen plaats hebben na de vruchten Campagne'*.

Op de bestuursvergadering van 16 mei 1925 vond men echter dat toch eerst de

financiën rond moesten zijn voor men verder ging met de plannen. Omdat Zuster Florentia geslaagd was voor het examen 'Huisbezoekster voor bestrijding van tuberculose' kon men nu wel subsidie aanvragen. Ook was er een gift binnengekomen van fl. 34,64 van de 'Coop. Onderlinge In- en Verkoop Vereeniging IJsselstein'. Een prachtig voorbeeld ter navolging hetgeen echter geen zoden aan de dijk zette. Daarom werd besloten een lening van ± fl. 100.000,- aan te gaan op losse schuldbekentenissen in stukken van fl. 100,-, fl. 250,- en fl. 1.000,- voor één jaar vast en met een opzegtermijn van 6 maanden tegen 5% rente per jaar, zo mogelijk in de gemeenten IJsselstein en Benschop. De storting moest plaats vinden voor november 1925. De beide pastoors namen op zich om 's zondags tijdens de preek de mensen

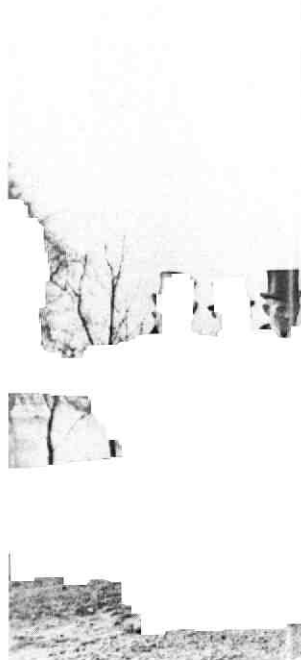
Eerste steen van
27 mei 1926.

toet de deelname aan te sporen. De bestuursleden zegden samen alvast fl. 700,- toe. Op 8 september 1925 was er al een bedrag toegezegd van fl. 70.000,- en kon men het R.K. kerkbestuur vragen om 'de Hofkamp' per 2 januari 1926 over te dragen. Men kon nu een gewijzigde plattegrondtekening met verkleind ziekenhuis als bouwplan doorvoeren. Dezelfde 'Firma Gebr. Voorendt' kreeg de taak om een bestek te maken en de hoofdleiding tijdens de bouw te verzorgen tegen een vergoeding van 6% van het te verwerken bedrag.

De machtiging van de aartsbisschop voor de bouw van de inrichting was op 17 februari 1926 eindelijk binnen. Op 12 maart 1926 verleenden B&W vergunning tot oprichting van een ziekenhuis, zusterhuis en pension '*.....onder bepaling dat alle betonwerken vooraf aan dezerzijds goedkeuring moeten worden onderworpen, speciaal wat betreft het constructiewerk*'.

De dag ervoor waren bij de besteding onder katholieke aannemers 14 biljetten binnengekomen. De prijzen varieerden van fl. 84.773 tot fl. 110.000,-. Dit was ver boven de begroting van fl. 77.000,-. Na lang praten en rekenen ging 'Firma Gebr. Voorendt' akkoord om het werk voor fl. 77.000,- uit te voeren.

Aan 'N.V. Zimmermann & Co' werd de centrale verwarming opgedragen en wel voor de som van fl. 8.500,- vanwege de voordeligste offerte. Het leveren en stellen van de liftinstallatie kreeg de 'Firma van Straten' te Den Haag voor fl. 4.000,- toegewezen. De aanbesteding voor de elektrische installatie leverde prijzen op die varieerden van fl. 1.578,- tot fl. 3.023,35. Het werk werd gegund aan de 'Firma C.M. Moes en Stein' te

IJsselstein, die voor het laagste bedrag had ingetekend. De eerste-steenlegging vond plaats op 27 mei 1926.

Over het verloop van de bouw is weinig bekend behalve dat het 15 januari 1927 opgeleverd moest worden omdat anders een boeteclausule in werking trad.

Het resultaat werd een pand in een stijl die verwant is aan de Amsterdamse School. Er was een heuse operatiekamer. In voorkomende gevallen werd door dokter H.M.H.J. Leering, die de supervisie had, een chirurg van buiten aange trokken om de operatie uit te voeren. Al spoedig werden o.a. blindedarmoperaties uitgevoerd.

Op zondag 30 januari 1927 werden het 'St. Josef-Ziekenhuis' en het pension voor het publiek opengesteld. Op 8 februari volgde de inwijding door pastoor H. van Meegeren uit Benschop.

Bij deze gelegenheid nam de voorzitter van het bestuur, de heer G. Aelbers, het woord en richtte zich tot de 'Algemeen Overste Moeder' Antonia uit Amersfoort, de acht zusters die intussen in IJsselstein werkten en tot de andere belangstellenden met de volgende woorden:

Inwijding van het St. Joseph-Ziekenhuis op 8 februari 1927. Middenvoor pastoor van Meegeren uit Benschop met naast hem zuster Antonia uit Amersfoort, samen met de acht zusters.

'Eerw. Algem. Overste, plaatselijke Overste en Zusters, Z.E.H. Geestelijken, geachte Dames en Heeren,

Het is voor ons Bestuur en voor geheel de parochie IJsselstein een dag van vreugde en voldoening, dat ons nieuwe St. Jozef-gesticht zoo juist is ingewijd. Ik dank den ZeerEerw. Heer Pastoor hiervoor. Op de eerste plaats dank ik onze Eerw. Zusters voor al hetgeen zij in de afgelopen 3 jaren voor de parochie hebben gedaan. Zij hebben veel leeds verzacht. Zij hebben zich onder alle ingezetenen een groote achting verworven. Zij hebben het Bestuur zijn taak vergemakkelijkt. Want juist door het groote vertrouwen, dat de Zusters hebben verworven, is het bestuur in staat gesteld om met Gods hulp en den steun der ingezetenen een degelijk gebouw te stichten, waarin zij hare krachten kunnen wijden aan het welzijn van den evenmensch. Daarom dank ik de Algemeene Overste voor datgene wat de Zusters in de afgelopen jaren voor onze vereeniging hebben gedaan.

Ook dank ik het Bestuur van den R.K. Vrouwenbond voor het schoone initiatief, dat ze genomen heeft, om voor de inrichting van de Kapel te zorgen, een heerlijk werk waarvoor aan den R.K. Vrouwenbond alle eer toekomt.

Wij hopen, dat wij van het ziekenhuis geen gebruik behoeven te maken. Worden wij echter werkelijk door eene ziekte aangetast, dan kunnen wij zeker een buitengewoon goede oppassing van onze Eerw. Zusters verwachten'.

Na de opening werd het pand in de Utrechtsestraat 'uit de hand verkocht' om '... zoo veel mogelijk te zorgen dat dit in Katholieke handen overgaat'. De heer B. van Lexmond werd voor de som van fl. 6.000,- de nieuwe eigenaar.

Het ziekenhuis was niet alleen bedoeld voor zieken. Er was ook plaats voor 30 pension gasten. De pensionprijzen werden vastgesteld op: per jaar fl. 800,- voor één kamer en fl. 1.200,- voor twee kamers aan één persoon, alles inbegrepen, uitgezonderd de dokterskosten. De koopprijzen voor degenen die hun intrek wilden nemen in het 'St. Jozef-Gesticht' werden vastgesteld op fl. 6.000,- voor één persoon en fl. 10.000,- voor twee personen '.....wanneer zij beiden in Communicatie leven'. Deze constructie zorgde voor een vast basisinkomen. Oud-burgemeester Kronenburg nam er o.a. zijn intrek en bewoonde 5 kamers. Voor het ziekenhuis werden de tarieven vastgesteld: fl. 6,- voor eerste klas, fl. 4,- voor tweede klas en fl. 2,50 voor derde klas, exclusief extra voeding en verbandmiddelen. De operatiekamer kostte voor de verschillende klassen resp. fl. 25,-, fl. 20,- en fl. 15,- en een röntgenbehandeling was resp. fl. 25,-, fl. 15,- en fl. 7,50. Het 'armbestuur' van de parochie genoot 10% reductie terwijl de dokter 20% kreeg van de ontvangsten van de kunstzou en 40% van de röntgenfoto's.

HET SINT JOZEPH-GESTICHT

Tijdens de eerste jaren in het nieuwe gebouw was het niet allemaal rozengeur en maneschijn. Het gebouw stond er wel maar er moest nog veel afgewerkt en verbeterd worden. Dat zorgde wel eens voor problemen. Ook de samenwerking liet nogal wat te wensen over. In haar jaarverslag over 1927 aan de aartsbisschop kon de Algemeen Overste nog melden: '...de geest in IJsselstein is goed

want er waren geen klachten'. Op 10 februari 1928 moest zij echter in haar verslag schrijven:

'...alleen in het St. Jozefgesticht te IJsselstein laat de goede geest te wenschen over. De verhouding aldaar tusschen de Overste en de hoofdzuster der verpleging strookt niet. Niet alleen met die eene Zuster, maar tot driemaal toe, is er een andere hoofdzuster geplaatst, en tot nog toe, zonder verbetering in de verhouding. De klachten blijven zoowel van den Zeereerwaarden Heer Pastoor over het geestelijk leven der Zusters, als van de Docter in het belang der patiënten, zoodat wij dan ook besloten zijn met Overste te verwisselen: wij hopen dat op die manier de verhouding nu beter zal worden, en er weer een goeden geest mag heerschen'.

Zuster Gregoria werd als nieuwe overste benoemd. Een jaar later kon de Algemeen Overste melden dat de goede geest veel verbeterd was en het nu goed ging. Ja, ook zusters blijven gelukkig gewone mensen!

Het was hard werken voor de zusters. Ze maakten lange dagen. De wijk was groot en het werk intensief. De oudere IJsselsteiners zullen zich nog wel herinneren dat een zuster 's avonds laat tot diep in de nacht nog bij een zieke waakte. De volgende ochtend was dezelfde zuster weer present voor een nieuwe werkdag. Bovendien hadden ze nog hun religieuze plichten zodat er weinig tijd overbleef voor een privé-leven. Het werk moest doorgaan.

Zuster Walburga kwam de gelederen in IJsselstein versterken. Zij volgde een cursus voor TBC-bestrijding in Utrecht. Het bestuur hield zich intussen bezig met de kwestie van de brug naar het terrein. De 'IJsselsteinse Bouwmaatschappij' was bereid daar 65 m² grond voor te verkopen voor de prijs van fl. 15,- per m². Van de gemeente wilde 'de Vereeniging' nog 5 m² grond kopen. Na de grondaankoop kon men dan met de aanbesteding van de brug beginnen.

Moeder Overste vond het nodig dat er markiezen aangebracht werden omdat het op de ziekenkamers te warm werd. De 'Firma Tusschenbroek' te Utrecht bracht een offerte uit voor het leveren en opstellen van 29 stuks markiezen ten bedrage van fl. 1.140,- alles inbegrepen. Het bestuur vond deze prijs alleszins billijk en ging ermee akkoord. Deze markiezen hebben jarenlang 's zomers het gebouw opgefleurd.

Het jaar 1929 begon met een aardige verrassing. De weduwe A. Kromwijk had bij testament een bedrag van fl. 1.000,- vermaakt aan 'de Vereeniging'. Volgens de wens van de overledene moest met dit geld jaarlijks een feestje worden georganiseerd voor de zusters van het 'St. Jozef-Gesticht'. Het bestuur zowel als de zusters hadden hier geen bezwaar tegen en zouden de overledene in hun gebeden gedenken!

Er werd dat jaar veel tot stand gebracht door het bestuur. Dat komt duidelijk tot uiting in het bloemrijke jaarverslag van secretaris J. Nieuwenhuys dat hij op de Algemene Vergadering in de 'goede week' presenteerde:

'Aan de leden,

Het Bestuur der Vereeniging acht zich verplicht U een overzicht te geven van hetgeen over het afgelopen jaar door de Vereeniging is gedaan, welke werkzaamheden zijn verricht, hoe de financiën zijn beheerd, welke besprekingen zijn gehouden.

Het Bestuur eischt van U een groote verbeeldingskracht, het combinatievermogen van den geneesheer, de ijelheid van den ether om aan te voelen, wat met enkele woorden is gezegd, want een jaarverslag kan niets anders zijn dan een geraamte of een lichaam zonder ziel. Wil U een bezielde wezen ervan maken, dan is het aan U dit geraamte spieren, zenuwen en organen, benevens een ziel te geven, op gevaar af ervan te maken een gedrocht, het beschouwen niet waard.

Het Bestuur zal derhalve kunnen volstaan U al de beenderen van het skelet op te sommen: (na enkele bestuurlijke mededelingen) ..... Wat al besprekingen passeerden al niet de revue: verkiezing voorzitter door de Algemeene Vergadering, opgenomen en opgezegde gelden, brug, grind voor de tuin, reparaties Ziekenhuis, rooster voor de werkbazen, brandkast voor de penningmeester, besprekingen met de dokter, tbc-bestrijding, ligtent voor tbc lijdens, administratie, ijzeren hek, gewijzigde Statuten, aansluiting bij den Provinciaalse Bond van tbc-bestrijding, uitzending van tbc-patiënten naar sanatorium, Wit-Gele Kruis, contributieverhoging, het contributiejaar parallel doen loopen met het boekjaar der Vereeniging, berging cokes, kunstmest, rooien van oude boomen in den tuin, bespuiting der vruchtboomen, bijdrage voor het te stichten Centraal Bureau van de Federatie v/h Wit-Gele Kruis, aanmerking van de Inspectrice voor tbc-bestrijding, pensionprijzen vaststellen inkoopsum voor het pension, advies tuinbouwconsulent, grondonderzoek v/d tuin, stortbak voor uitwerpselen tbc-lijdens, vlagjesdag, aanvraag lidmaatschap Provinciale Bond voor tbc-bestrijding. Met genoeg kan het bestuur mededeelen, dat de stortbak voor uitwerpselen tbc-lijdens is goedgekeurd, zoodat thans tbc-lijdens in het Ziekenhuis kunnen verpleegd worden'.

In hetzelfde verslag vermeldde hij verder dat er 515 leden waren, 51 patiënten goed waren voor 2165 verpleegdagen, zes operaties waren geschied en 16 röntgenopnamen. In de wijk kregen 508 zieken samen 2231 bezoeken. De contributie had ruim fl. 2.000 opgebracht. Hij eindigde zijn voordracht met de woorden: '..... gekomen aan de opsomming en al de botjes en beentjes, wil het bestuur gaarne laten volgen woorden van oprechten dank aan allen, die hebben gewerkt en bijgedragen tot bloei der Vereeniging en de Stichting:

Een woord van dank aan de leden voor hun bijdragen, een woord van dank aan de Eerw. Zusters van het Ziekenhuis, die buitengewoon hard werken en inzonderheid aan de wijkzuster, Zr. Walburga. Zij vond dat bij tbc-bestrijding ook hoorde het verschaffen van versterkende middelen, het uitzenden naar sanatoria, het verbeteren van woontoestanden, enz. die onvermoeid, met opgewektheid en kalmte onze zieken weet te behandelen, hulde aan de dames, die zoo aardig de contributie weten binnen te halen. Het Bestuur eindigt met den wensch, dat allen, doorgloeid van het Paaschvuur, zullen meewerken de onderlinge samenwerking te verbeteren, de Vereeniging te steunen met geldelijke bijdragen, opdat God Zijn zegen geve, zoo noodig voor ieder onzer, maar vooral ook voor de Vereeniging'.

De komst van kunstmest was bij het tuinonderhoud een hele verbetering. Daarvóór gebruikte men het afval bij het schouwen van de sloten als mest, wat de pensiongasten en de ziekenhuisbewoners niet zo lekker vonden ruiken. Een nieuwe brug bleek uiteindelijk toch te duur dus werd de oude voor fl. 300,- opgeknapt. Ook was de toegang vanaf Eiteren verbeterd, een plukleer voor het

fruit aangeschaft, een afdak voor berging van ladders, enz. gemaakt, een tegelpaadje bij een kraan aan de buitenkant van de keuken aangelegd en de brandgevaarlijke houten trap naar de kelder, waar de rook uit de machine tegenaan kwam, veilig gemaakt. De tuinman, de heer A. van den Engel, mocht de waardeloze bomen laten rooien en kreeg 14 broeikassen voor verse groenten want dat vond men zo gezond voor de pensiongasten! Verder zou de heer C. Voorendt zorgen voor het bouwen van een varkenshok in de tuin van het gesticht. Ja, het bestuur had niet stilgezeten!

Helaas waren er nog te weinig patiënten die van het ziekenhuis gebruik maakten. Velen gingen nog naar Utrecht. Men besloot reclame te gaan maken. Dat moest makkelijk zijn want er was nog geen één operatie mislukt!

In 1930 nam het bestuur contact op met de 'Algemeen Overste' in Amersfoort voor eventuele overname van het ziekenhuis en pension. Zij schreef dat het mogelijk was maar pas over 2 jaar omdat zij eerst af moest wachten of ze wel herkozen zou worden. Intussen werd er ook druk gepraat over uitbreiding. Hierover kon men het niet eens worden. Dokter de Haas, operateur in het zie-

De oude kapel,
begin jaren 30.

kenhuis, had behoefte aan een betere operatiekamer. Hij werd daarin gesteund door dokter Leering, die ook uitbreiding van het ziekenhuis wilde met een operatiekamer op het noorden. Maar het bestuur vond uitbreiding van het pension nodig en lucratiever. Met algemene stemmen werd hiertoe dan ook besloten. De kosten daarvoor werden geraamd op fl. 50.000 met inbegrip van verwarming en verlichting. De kapel zou dan gelijkvloers achter het pension komen. De *Heeren Pastors* mochten in hun nieuwjaarspreek de zaak uitleggen en de parochianen verzoeken geld ter beschikking te stellen à 4% per jaar. Helaas voor 'de Vereeniging' werden de kosten fl. 500,- hoger omdat de gasleiding omgelegd moest worden. Ook de waterleiding moest veranderd worden. Men

besloot de buizen om het gebouw te leggen met 4 handkranen en 6 sproeikranen: kosten ± f 1.450,-.

Al snel was er fl. 26.000 toegezegd maar nog niet alles was gestort. Daarom zou men eerst 12 pensionkamers bijbouwen en eventueel een jaar later nog 3 kamers en de nieuwe kapel, zodat de oude dan pas afgebroken kon worden.

In het jaarverslag over 1930 mocht secretaris J. Nieuwenhuys, melden:

'..... de traditie getrouw wil het Bestuur der Vereeniging trachten U een beeld te geven Uwer Vereeniging gedurende het jaar 1930. Geleek zij op de vorige Jaarvergadering een met donder bezwangerde lucht, aan het eind van dit verslag zult U de lucht geruimd, de hemel onbewolkt, en een heerlijk landschap, beschenen door warm zonnelicht voor Uwe verbeelding verschijnen. Hoe getrouw zijn vergaderingen bezocht, hoe hard gewerkt, hoe ernstig beraadslaagd, wat hartelijk de discussies, met welk een tact de leiding, hoe aangenaam de toon der besprekingen, in de 14 bestuursvergaderingen. Want al tal van onderwerpen passeerden de aandacht: Vaststelling inkoop-som-pension - goedkeuring stortbak-tbc - tbc-bestrijding - recht op verplegingsartikelen - varkenshokken - propaganda nieuwe leden - wassching der ruiten van het gesticht - Wit-Gele Kruis - vlagjesdag - controle penningmeester - ledenlijst - herstel van verplegingsartikelen - belegging gelden - terugbetaling opgevraagde gelden - aankoop grond - bakercursussen - verslag Provinciale Bond v/h Wit-Gele Kruis, fruitverkoop - rentevoet geleende gelden - lidmaatschap v/d Provinciale Bond voor tbc-bestrijding, Moedercursus die volgende week zal beëindigd worden en een groot succes mag genoemd worden, zuigelingen-kliniek, reeds in werking - bespreking met de Algemeen Overste der Zusters te Amersfoort - uitbreiding v/h gesticht, waarover op deze vergadering Uw aandacht zal worden gevraagd - meerdere zusters - aanschaffing brandblusapparaten - plannen der uitbreiding - opbrengst fruit'.

Het ging dus goed met 'de Vereeniging'. In het ziekenhuis waren dat jaar 66 patiënten verpleegd, 28 mannen en 38 vrouwen waarvan 56 patiënten hersteld het ziekenhuis hadden verlaten. Er waren er vijf overleden. Ook waren er 16 röntgenfoto's gemaakt, 274 huisbezoeken aan tbc-lijdens en 996 in de wijkverpleging afgelegd.

Begin 1931 was het pension echt te klein. Er waren zelfs twee personen die een kamer moesten delen, twee hadden geen kamer, terwijl de spreekkamer ook voor personen in beslag was genomen. Het bestuur verwachtte dat de nieuwe te bouwen kamers vrij spoedig bezet zouden zijn *'..... aangezien vele menschen pension zoeken wegens de slechte, gevaarlijke tijden'*.

De Algemene Overste zegde twee nieuwe zusters toe. De R.K. aannemers te IJsselstein en Benschop mochten inschrijven voor de bouw van 12 pensionkamers. Er werden vijf biljetten ingeleverd. Het werk werd gegund aan de 'Gebr. Peek' te IJsselstein, die met een bedrag van fl. 27.194,- de laagste inschrijver waren. De begroting bedroeg fl. 29.110,-. De huurprijs voor de nieuwe kamers werd op fl. 850,- per jaar gesteld. De nieuwe pensionkamers werden snel gebouwd en in november waren er al zes verhuurd.

Er kwam een nieuw probleem. Vanaf 1 juli 1931 moest volgens wettelijke verplichting iedereen in loondienst bij rechtspersoonlijkheid bezittende verenigin-

gen verzekerd zijn. Gewone dienstboden vielen buiten deze regeling omdat hun loon bij ziekte in het arbeidscontract was geregeld. Na lang dubben besloot het bestuur het personeel onder te brengen bij de verzekering van het 'Wit-Gele Kruis'. Voor verplegenden was de uitkering gelijk aan het ziekgeld. Voor alle anderen fl. 1,50 per week, voorwaar geen vetpot! De helft van de premie moest door de werkgever betaald worden, dus dit bracht extra kosten met zich mee. De pensionarissen werden daarom herzien. Het pension gaf over 1931 winst maar met het ziekenhuis ging het minder goed. Het fruit had fl. 358,- opgebracht.

Men moest concurreren met het 'St. Antonius-Ziekenhuis' te Utrecht. Toch vond het bestuur van 'de Vereeniging':

'..... het mag zeker een goede reclame voor het ziekenhuis Alhier zijn, dat nog geen patiënt onder narcose of operatie is gestorven. Daar (red: in het St. Antonius-Ziekenhuis) hebben de zusters te zorgen elk voor 18 personen, hier heeft elke zuster slechts enkele patiënten voor haar rekening'.

Ook was men trots op een overlijdensadvertentie in het dagblad 'Het Centrum' met een dankbetuiging gericht aan het ziekenhuis: *'.....Met deze voorbeelden voor oogen, (volgens de voorzitter) kan ieder zijn corpus toevertrouwen aan de zusters en Dr. Leering'.*

In het jaarverslag over 1931 lezen we dat de waterleiding rondom het gebouw geleid was met de nodige brand- en sproeikranen voor de veiligheid van personen en gebouwen. De pensionuitbreiding was tot stand gekomen. Volgens de notulen: *'.....ieder lid zal thans met genoegen het St. Josephgesticht in zijne nieuwe gedaante kunnen bewonderen, nu ook de tuinaanleg is tot stand gekomen'.*

Het ziekenhuis met de nieuwe aanbouw.

De bouw van de kapel moest zolang uitgesteld worden. Wel werd een mooie nieuwe schuur gebouwd die hard nodig was. De brandstoffen konden nu voor de hele winter worden geborgen en 's zomers voordeliger worden ingekocht. Het overzicht gaf verder aan:

In 1931 waren er 489 leden. Er waren 13 zusters in het 'St. Joseph-Gesticht' werkzaam, waarvan velen in de ziekenverpleging. Daar werden dat jaar 76 patiënten verpleegd, 22 mannen en 54 vrouwen.

Begin 1932 stelde het bestuur de prijzen voor ziekenverpleging opnieuw vast: eerste klas fl. 6,-, tweede klas fl. 4,- en derde klas fl. 3,- per dag. Kinderen tot 9 jaar fl. 2,- per dag. De huishoudster van pastoor J.P.G. van Rooijen zou fl. 10,- krijgen als dank voor de gastvrijheid gedurende de vele vergaderingen op de pastorie. De statuten moesten gewijzigd worden i.v.m. de toekomstige samenwerking met de op te richten afdeling van het 'Wit-Gele Kruis' in IJsselstein. Dokter Leering had hierop aangedrongen omdat hij bang was dat men de tbc-subsidie zou verliezen als men zich niet aan kon sluiten bij de 'Provinciale Bond voor tbc-bestrijding'. Het lidmaatschap was tot dan toe geweigerd maar via het 'Wit-Gele Kruis' zou het wel lukken. De bedoeling was dat de statuten van 'de Vereeniging' en die van de 'Afdeling IJsselstein' van het 'Wit-Gele Kruis' gelijkkluidend zouden zijn en het bestuur gevormd zou worden door dezelfde bestuursleden in eveneens dezelfde functie. Bij de statutenwijziging ging men er vanuit dat 'de Vereeniging' en het 'St. Joseph-Gesticht' zoveel mogelijk gescheiden werden in verband met een mogelijke overname van het gesticht door de zusters van Amersfoort.

De wijziging werd op 30 september 1932 op de Algemene Vergadering ter stemming voorgelegd. Bij 'Koninklijk Besluit' van 10 december 1932 werden de gewijzigde statuten goedgekeurd, voorafgegaan door de kerkelijke goedkeuring bij 'Bisschoppelijk Besluit' van 12 november 1932. Eind 1932 was de oprichting van de 'Afdeling IJsselstein' van het 'Wit-Gele Kruis' een feit. Er waren nu twee verenigingen en men moest tot een splitsing van de werkzaamheden komen. De wijkverpleging, tbc-bestrijding en uitleen van verplegingsartikelen vielen voortaan onder het 'Wit-Gele Kruis', het pension en het ziekenhuis onder de 'R.K. Vereeniging voor Ziekenverpleging.'

Op de jaarvergadering kon de penningmeester meedelen dat de winst fl. 3.829,13 bedroeg. Er was geen rekening gehouden met de lopende rente zodat hij uiteindelijk op een bedrag van fl. 2.554,34 kwam. Er werd nog eens benadrukt: *'...voor 5 cent per week heeft men recht op verpleging zijner zieken aan huis!*'. Men betreurde het dat het ziekenhuis nog steeds niet werd gewaardeerd. Een van de aanwezige leden vond het wenselijk dat ook een 'werkman' zitting kreeg in het bestuur en stelde de heer C. v.d. Linden voor als kandidaat voor de periodiek aftredende bestuursleden. Meerdere aanwezigen steunden dit voorstel en de heer v.d. Linden werd dan ook gekozen. Deze had zich persoonlijk buiten de verkiezing gehouden *'.....doch meent zijne benoeming te moeten aanvaarden, daar hij door een niet-werkman is candidaat gesteld'*. Dat was in die jaren nog een hele eer!

In het jaarverslag over 1932 van 'de Vereeniging' lezen we:

'Aan de Leden,

Ieder weet welke moeilijkheden kunnen voorkomen, zoo de erven na lange jaren de boedel onverdeeld te hebben gelaten, plotseling uiteen wenschen te gaan en de boedel verdeelen willen. Grooter worden nog die moeilijkheden zoo die erven nog voor een gedeelte één willen blijven.

In die toestand verkeeren thans de beide vereenigingen: R.K. Vereeniging voor Ziekenverpleging en de afd. IJsselstein van het Wit-Gele Kruis.

Moelijk wordt het daarom voor het Bestuur der Ziekenvereeniging U van die beide vereenigingen het wel en wee, haar financieële draagkracht afzonderlijk te schetsen zonder de aangelegenheden van de ander mede in het geding te brengen. Meermalen bleek op de bestuursvergaderingen hoe licht men punten, die tot het resort der R.K. Vereeniging voor Ziekenverpleging behooren op de Vergadering van het Wit-Gele Kruis ter sprake werden gebracht en ook omgekeerd. Het bestuur zal in dit verslag trachten alle klippen te omzeilen en in het vaarwater der genoemde Vereeniging blijven'.

De boedelscheiding was niet het enige probleem. Het aantal pensionkamers was met 12 vermeerderd maar het liep geen storm. Ja, ook 'de Vereeniging' ondervond de gevolgen van de slechte tijdsomstandigheden. We lezen dan ook verderop in het verslag:

'.....en steeds baarde ons die leege kamers zorg zoowel aan de Moeder-Overste als het Bestuur, zoodat tot veel adverteren een toevlucht werd genomen. Het succes bleef niet uit, zoodat er thans nog 6 pensionkamers onbezet zijn en 19 bezet met 16 pension-gasten'.

Verder vermeldde het verslag dat het aantal verpleegdagen 1845 bedroeg en er in totaal 15 bedden waren. Voor long-tbc waren acht patiënten opgenomen, voor chirurgie drie. Het aantal geleide verlossingen bedroeg drie. Er werden 225 verplegingsartikelen uitgeleend. 'De Vereeniging' telde dat jaar 456 leden. Door de wijkzusters waren in totaal 3058 bezoeken afgelegd waarvan 399 bij lijders aan tbc. Deze ziekte kwam veel voor, eiste veel zorg en was een enorme kostenpost voor 'de Vereeniging'. Er was een nieuwe wijkzuster gekomen met een tbc- diploma. Zij werd in het verslag uitbundig geprezen: *'...deze robuuste zuster met alle kracht en energie werkzaam. Een woord van hulde mag haar zeker niet onthouden voor haar buitengewone bekwaamheid en kordaat optreden'.*

Het winstsaldo over 1932 was fl. 3.741,67 exclusief de afschrijvingen. Het verslag eindigde met de woorden:

'...zal het U zeker duidelijk zijn, dat de Eerw. Zusters hun brood niet in ledigheid eten, waarom een eeresaluut dient gebracht aan hen, die in allen stilte werken en bidden voor het heil onzer zieken en het welzijn der Vereeniging'.

Begin 1933 waren helaas nog steeds veel kamers in het pension onbewoond. De overste kreeg het recht *'...met de pensionprijzen, zoo noodig, te marchanderen'.*

Op 9 maart 1933 was de eerste vergadering na de splitsing in het 'Wit-Gele Kruis' en de 'R.K. Vereeniging voor Ziekenverpleging'. Beide verenigingen kre-

gen eigen statuten en reglementen. In het begin was het nog moeilijk om de zaken strikt te scheiden. Dit werd in de hand gewerkt doordat de bestuursleden van beide verenigingen dezelfde personen waren.

Op de vergadering van 16 augustus 1933 kwam Moeder Overste met haar klachtenlijstje. De dokter had in het ziekenhuis een eigen instrument geplaatst dat door de zusters werd bediend. De stroom ervoor werd van het ziekenhuis

gebruikt terwijl de opbrengst naar de dokter ging. Dit vond ze niet terecht. Het gebruik van de hoogtezon moest door de patiënten betaald worden en de opbrengst kwam aan het gesticht. Ook vond ze dat kosteloos gebruik van de operatiekamer voor derde-klaspatiënten niet kon. Verband, etherverbruik, operatiekamer, enz. moesten toch wel vergoed worden tegen een tarief van fl. 15,-. En de dokter verdiende teveel. Hij ontving fl. 500,- per jaar terwijl over het hele jaar genomen er maar twee à drie van zijn patiënten in het ziekenhuis lagen. Het bestuur was het met haar eens en pastoor W. de Grijs, opvolger van de in januari 1933 overleden pastoor J.P.G. van Rooijen, mocht de dokter voorbereiden op een bezoek van het bestuur om dat bedrag verlaagd te krijgen.

In augustus stonden nog steeds zes pensionkamers leeg en waren 19 kamers bezet met 16 pensiongasten. Men besloot desnoods de prijs voor de tweede klas te verlagen van fl. 550,- naar fl. 500,-. Er waren 11 zusters in het gesticht, waarvan er één langdurig ziek was. Naast de Overste deden er twee geregeld dienst in het ziekenhuis en één in de wijkverpleging. De zeven overigen hadden het zeer druk in het pension want sommige

ge pensiongasten eisten veel zorg. Op de laatste bestuursvergadering van 1933 kwam naar voren dat men het honorarium van dokter Leering wel te hoog vond maar de dokter was helaas niet akkoord gegaan met een verlaging. Ook werd de nieuwe brug weer ter sprake gebracht. Men wilde stappen ondernemen om bij 'de IJsselsteinsche Bouwmaatschappij' een stukje grond te kopen dat nodig was voor de te leggen nieuwe brug. De bestaande brug zou dan afgebroken worden. In het jaarverslag over het jaar 1933 lezen we:

'Aan de leden,

Evenals na een goed verlopen onweder de rust bij de menschen wederkeert en men met kalmte de natuur beschouwt, is ook bij de Vereeniging, nu de scheiding van Ziekenverpleging en Wit-Gele Kruis doorgevoerd wordt, rust en kalmte gekomen.

Ofschoon reglementswijziging en al wat daarmee samenhangt achter de rug is, bleef er toch nog wel wat te doen over.

De meeste zorg baarde het pension, daar vele kamers onbewoond bleven. Overgegaan werd tot reclame door het plaatsen van advertenties in Katholieke Dagbladen. Het

**Dokter Antonius
Matheus
Henricus Joseph
Leering (1895-
1970)
op 65-jarige leef-
tijd.**

resultaat bleef niet uit, ofschoon nog 6 kamers onbezet bleven. Ook de Kapel van het St. Josephgesticht eischte vergrooiting en het Tabernakel voldeed niet aan de eenvoudige eischen, zoodat besloten wordt de Kapel met een kamer te vergrooten en het Tabernakel meer waardig te maken.....';

Na enige zakelijke mededelingen en het herdenken van de overleden pastoor H. v. Meegeren uit Benschop werd vervolgd:

'.....hoewel het een zegen is, zoo in een plaats weinig zieken komen. Het ziekenhuis alhier ziet liefst zooveel mogelijk patiënten binnen haar muren- 1933 gaf dan ook een teleurstelling voor die inrichting, wijl het aantal patiënten aanmerkelijk minder was dan in vorige jaren..... ..het aantal bedden is onveranderd gebleven terwijl ook het aantal zusters constant bleef. Een woord van hulde en dank aan de Eerw. Zusters, die door bidden en werken, beide, zoowel pension en ziekenhuis in stand houden, is hier zeker verdiend.

Ofschoon 1933 voor het St. Josephgesticht dus ook voor de Vereeniging geen groote winsten te boeken gaf, toch dankt het Bestuur den goeden God voor deze zegen, dat, trots de nood der tijden beide inrichtingen nog overschotten gaven'.

Tot slot werden de leden bedankt voor hun steun in deze moeilijke tijden.

Begin 1934 ging de koop van de grond voor de nieuwe brug eindelijk door en werd de koopsom betaald.

De zusters wilden voortaan elk jaar op St. Jansdag of de zondag na St. Jan een 'Heilige Sacramentsprocessie' in de tuin houden rond de 'Mariagrot'. Velen zullen zich deze processie nog wel herinneren.

De 'Mariagrot' in de tuin van het ziekenhuis.

Als bezuinigingsmaatregel besloot het bestuur geen armlastige patiënten van andere parochies meer op te nemen zonder bewijs dat die

'Armbesturen' zouden betalen. Dit besluit werd genomen n.a.v. een patiëntje uit Achthoven, parochie Montfoort. Het Armbestuur daar wilde slechts fl. 3,- per week toestaan maar daar moest 'de Vereeniging' fors op toelagen.

Het leven in het pension ging ook niet over rozen. Van de vijf opgenomen pensiongasten waren er drie overleden. Er waren twee gehuwde paren bij gekomen en een vrouwtje uit Vianen mocht op het kleine kamertje. Ondanks de financiële zorgen was men wel principieel genoeg om de aanvraag van een gemengd paar, getrouwd met dispensatie, hij praktiserend protestant, zij en de kinderen rooms-katholiek, af te wijzen!

Eind 1934 werd er nog een kamertje voor de zusters op de zolder afgetimmerd om als naaikamer te dienen.

Het jaarverslag over 1934 vermeldde dat rustend pastoor F.I. Beerman dagelijks de mis wilde komen lezen en alle verplichte loven doen tegen een vergoeding van fl. 500,- per jaar plus verhuiskosten van Breda naar IJsselstein. Hij was vroeger (1907-1909) kapelaan in IJsselstein geweest.

Begin 1935 moesten er in de kapel nodig banken komen i.v.m. de ruimte en 'de goede orde'. De kosten voor 10 banken voor 30 personen werden beraamd op ± fl. 350,-. Besloten werd om een prijsopgave te vragen bij de drie firma's: N.V. Schilte, Gebr. v. Rooijen en Outhuysen. Binnen 3 maanden werden ze voor fl. 400,- al geplaatst door NV. Schilte.

'De Vereeniging' werd nu ook lid van 'de Vereeniging van Ziekenhuizen' voor fl. 5,- per jaar.

De 'R.K. Middenstandsvereniging', opgericht in 1934, vroeg nu het bestuur toestemming om de werkzaamheden in het 'St. Joseph-Gesticht' te mogen verzorgen. Het bestuur had geen bezwaar mits de kwaliteit en de prijs niet zouden verschillen.

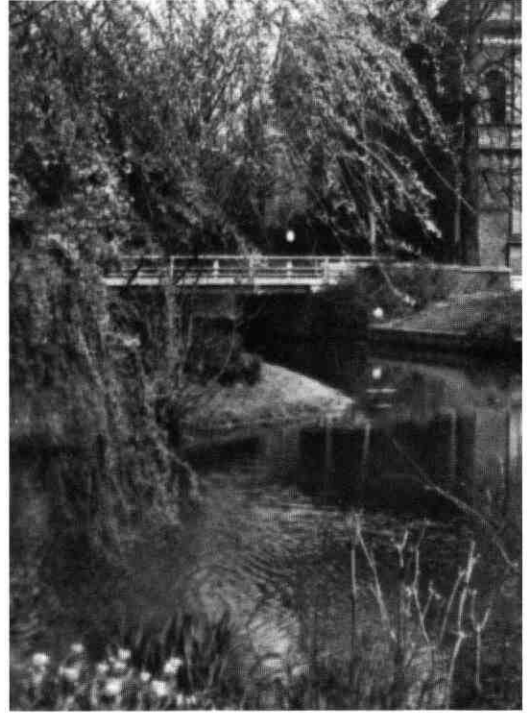
Helaas verminderden de inkomsten door vertrek of overlijden van beter gesitueerde pensiongasten, dus moest er wel bezuinigd worden. Dat zou men kunnen bereiken als er sterkere zusters konden komen zodat dienstmeisjes en een werkvrouw niet meer nodig zouden zijn. Ja, er werden wel heel hoge eisen aan de zusters gesteld! Ook zouden de gasten, die in het ziekenhuis werden opgenomen, de helft van de verplegingskosten moeten betalen.

Gelukkig was er ook een meevallertje. Mej. Veenbrink had fl. 2.000,- aan de 'Stichting' vermaakt. Men besloot dat geld te bewaren voor de nieuwe brug en het voorlopig te beleggen in de 'Stichting' tegen 4% per jaar.

Op 18 oktober 1935 werd er een 'Buitengewone Vergadering' van het bestuur bijeengeroepen om het leggen van de nieuwe brug te bespreken. Men kreeg haast want de lage rivierstand van dat ogenblik zou een besparing kunnen opleveren van ± fl. 2.000. De aanleg van de betonschoeiing van de gemeente zou dan gelijk kunnen aansluiten bij de nieuwe brug. Bovendien eiste het hulpbruggetje, dat zes jaar tevoren vernieuwd en vergroot was, weer verbetering. Die kosten kon men beter besparen. Tot slot bracht men naar voren dat met een nieuwe brug de toekomstige pensiongasten een betere indruk van het geheel kregen. De totale kosten zouden ± fl. 3.000 bedragen, inclusief de sloop van de oude brug. Gelukkig hoefde er geen geld geleend te worden omdat twee 'echtelieden' zich hadden ingekocht. Als betaling hadden die enige effecten gegeven en los geld. Besloten werd de brug te laten leggen door een katholieke aannemer. Dat werd 'A.A. v. Kleef & Zn'. te Benschop, die de laagste inschrijving had ingeleverd.

In het jaarverslag over 1935 lezen we dat er 25 kamers waren voor rustbehoevenden. Het ziekenhuis was ingericht naar de nieuwste eisen des tijds, maar kon wel beter bezet worden want er kwamen nog steeds geen patiënten van de protestantse huisarts J.M. de Morrée.

Er was dringend een draagbaar nodig die in een auto geplaatst kon worden.

Omdat het 'Wit-Gele Kruis' beter bij kas was, mocht die hem aanschaffen. Het had zo zijn voordelen als de bestuursleden van beide verenigingen dezelfde waren!

Ook kwam er een klacht van de bakkers. Zij hadden beurtelings de maandlevering maar bakker, en oud-voorzitter, Aelbers leverde desondanks nog iedere dag brood. Dat vonden de anderen niet eerlijk en dit moest veranderd worden. Toch ging het niet goed met het ziekenhuis. Men vond dat de grote ziekenhuizen de kleine verdrukten. Die konden in de laagste klasse gratis operaties doen. Voor de kleine ziekenhuizen was dat niet mogelijk, zodat veel patiënten naar Utrecht gingen. Ook vroegen pensionbewoners korting op de pensioenprijs bij langdurige afwezigheid. Besloten werd geen korting te geven behalve fl. 5,- per week in de vakantieperiode. In 1936 was er een wisseling van de wacht: Zuster Coenrada werd overste als opvolgster van zuster Suitberta.

Eind 1936 kreeg het bestuur een aanbod van fl. 10.000,- tegen 4% per jaar. Dat werd geaccepteerd om de lening van fl. 8.000,- tegen 5% af te lossen.

Er waren in totaal 488 leden. Het jaarverslag over 1936 eindigde:

'.....Inzonderheid worden de Eerwaarde Zusters bedankt, die onverpoosd druk in de weer zijn tot hulp en steun van zieken en ouden van dagen. Moge Gods zegen blijven rusten op deze beide inrichtingen en allen mensen -om de goede naam hoog te houden- opdat én ziekenhuis én Pension- steeds velen binnen haar muren mag herbergen, zeker tot heil der Gemeente IJsselstein'. (Was dit een oproep aan de leden om toch maar ziek te worden tot heil van ziekenhuis en gemeente?)

Links de oude houten brug en rechts de nieuwe betonnen brug.

HUIZE ST. JOSEPH

Begin 1937 besloot men het opschrift op de voorgevel te veranderen: 'St. Joseph-Gesticht' werd nu 'Huize St. Joseph'.

Het werd het jaar van de bezuinigingen. Er moest wat ondernomen worden om de financiën wat op te krikken. De pensiongasten werd verzocht er geen eigen radio op na te houden daar de antenne gevaar opleverde voor blikseminslag! Op de bestuursvergadering van 12 november 1937 deed de voorzitter verslag van het totaal van bezuinigingsmaatregelen:

1. alle geldschietters waren aangeschreven om hen te verzoeken genoeg te nemen met een renteverlaging tot 4% ingaande 1-9-1937 (was 4,5%). De crediteuren waren akkoord gegaan met deze verlaging! Van slechts één post moest de beslissing nog binnenkomen.
2. een van de dienstmeisjes van de zusters was ontslagen.
3. de prijs voor een zit-slaapkamer werd met fl. 5,- per maand verhoogd voor nieuwe huurders.
4. er was een prospectus vervaardigd en een 100- tal gedrukt ter verspreiding. Ook waren er prentbriefkaarten gedrukt.
5. om de lege kamers in het pension vol te krijgen, had men advertenties met cliché geplaatst en wel tweemaal in de 'Maasbode' en zesmaal in de 'Vereenigde Pers'.
6. begin december zou de tuinman A. v.d. Engel worden aangezegd, dat met ingang van 1 januari 1938 zijn loon verlaagd werd tot fl. 16,- per week en tevens zou hem worden meegedeeld, dat hij voor ontslag kon worden voorgedragen '*.....zoo hij zich weder onhebbelijk tegenover de Eerw. Overste of het Bestuur gedraagt*'.
7. een oude klant zou men rechtelijk laten vervolgen om de nog te betalen rekening van fl. 126,- over 1929, voor de verpleging van zijn dochter, betaald te krijgen. Men wilde fl. 5,- per week op zijn loon beslag laten leggen.

Tot slot van deze opsomming wilde het bestuur toch een extra uitgave doen door op het graf van Zuster Ludgarda (overleden in IJsselstein 24 juni 1936) een stenen kruis te laten plaatsen.

In 1937 moest besloten worden of 'de Vereeniging' zou ophouden te bestaan. Ze was n.l. volgens artikel 9 voor 29 jaar aangegaan, te rekenen vanaf de oprichting. Die periode was nu voorbij. Er werd weer voor 29 jaar bijgetekend. Het jaarverslag over 1937 zag er niet rooskleurig uit. Zowel het ziekenhuis als het pension waren niet winstgevend. Er was een verlies van fl. 958,79. Doordat er veel kamers in het pension hadden leeggestaan draaide dit ook met verlies.

Begin 1938 bracht nieuwe onkosten met zich mee. Er was een lek gekomen in de buizen van de warmwatervoorziening, veroorzaakt door aanslag. Voor reparatie zou een hulpfornuis nodig zijn. Omdat de keukenzusters bijna wegsmolten, was het echter beter een nieuw exemplaar te kopen dat zuiniger was. Nu

was men ± fl. 500,- per jaar aan cokes kwijt. Dat kon beduidend minder. Men besloot zijn voelhorens uit te steken voor de beste oplossing. De pensioenprijs werd vastgesteld op fl. 65,- per maand. De kwestie van de schuld was opgelost. De deurwaarder ontving wekelijks fl. 2,50 van de achterstallige schuld. Aan het 'Armbestuur' werd de volgende regeling voor-gelegd:

1. de verpleegkosten voor zieken, die korter dan 3 maanden in het ziekenhuis verblijven, bedraagt fl. 3,- per dag.
2. de verpleegkosten voor zieken, die langer dan 3 maanden, maar korter dan 6 maanden blijven, bedraagt fl. 2,50 per dag.
3. langer dan 6 maanden fl. 2,25 per dag
4. de verpleegtijd wordt gerekend vanaf de dag dat de zieke wordt opgenomen.
5. de andere bepalingen betreffende operaties blijven gehandhaafd, alsmede de 10% korting, zodat de prijzen voor het Armbestuur resp. f 2,70, f 2,25 en fl. 2,- per dag werden.

Verder had ieder zijn huiswerk gedaan en geïnformeerd naar het beste fornuis. Besloten werd een Aga-fornuis aan te schaffen voor fl. 2.400,-. In de kelder zou een keteltje voor warm water moeten komen van fl. 678,-. Met de aanleg van de rookleiding en de kosten van het stellen kwam men totaal op fl. 3.300,-. Deze aanschaf leverde dan een besparing aan brandstof op van fl. 200,- per jaar.

Op de jaarvergadering werd het jaarverslag over 1938 voorgelezen:

*'Aan de leden,
Als een blijden dag komt gloren,
Vergeten het leed. Verdwenen de smart.*

In het vorig jaarverslag schetste ik U de droeve gezichten der bestuurders, toen de penningmeester met een verlies-saldo uitkwam. Gelukkig bleef de kapitein van het schip onverstoord de gevaren bezien en met profetischen blik heen staren naar de lichtende horizon. En 1938 heeft de kapitein in het gelijk gesteld. Wel gaven de 3 maandelijks bestuursvergaderingen ernstige besprekingen over het nemen van verschillende ingrijpende besluiten, doch gelukkig leidden alle tot een gunstig resultaat. Bij rustig nadenken zult U beseffen, dat bezuiniging aller aandacht vroeg. Post voor post diende te worden bekeken, doch slechts één post bleef over die aanmerkelijke bezuiniging kon geven: renteverlaging met 0,5% voor alle geldschietters. Getuigend van gemeenschapszin gingen allen met de verlaging accoord. Een tweede creditpost, inning achterstalli-

Het zustergraf op de Rooms Katholieke begraafplaats aan de Groene Dijk.

De steen is van na de Tweede Wereldoorlog en verving het geplaatste steenen kruisje.

ge verpleegkosten ziekenhuis, leidde tot een gunstig resultaat. Toch kwamen enkele duistere wolken de lichtende horizon bijwijlen overschaduwen als herstel van een lek in de verwarmingsvoorziening in de keuken- verven van zalen in het ziekenhuis- klachten van winkeliers- verlaging van verpleegkosten voor zieken, die langen tijd in het ziekenhuis verblijven- prijs voor zieken uit Utrecht, die aan chronische ziekten lijden- aanschaffing van een nieuw fornuis in de keuken. Dit laatste vooral kostte veel overleg en hoofdbrekens. Een nieuw fornuis moest er komen, wilde men de keukenzuster behoeden voor langzame verbranding. Gelukkig werd een goede oplossing gevonden door aankoop van een schitterend fornuis, voordeel gevend door besparing van brandstof.

Het ziekenhuis en pension waren lichtvlakten aan den hemel .....

Van de 25 pensionkamers bleven het 1ste halfjaar enkele onbezet.

1 Jan. '38	waren	15	personen	in	het	pension.
1 Juli '38	"	17	"	"	"	"
1 Oct. '38	"	20	"	"	"	"
31 Dec. '38	"	17	"	"	"	"

12 Zusters met inbegrip van de wijkzuster, zuster Paulina verzorgen met liefde en nauwgezette plichtsbetrachting zieken en pensionbewoners.

Het mag zeker tot verheugenis strekken, dat, trots de vele zorgen van bestuur en zusters, de penningmeester met een voordeelig saldo uitkomt. In het volle besef zijn plicht te hebben gedaan, laat het bestuur het oordeel aan U. Dit verslag mag zeker niet geëindigd worden zonder dank en hulde te brengen aan de Eerwaarde moeder en overige zusters voor haar moeizame, zorgvolle werkzaamheid tot heil onzer zieken- ter verzorging der heterogene pensionbewoners en zeker ook tot voordeel van IJsselstein'.

Het nut van een ziekenverzekering werd nog eventjes benadrukt, evenals een verzekering tegen operatiekosten, het liefst bij 'Gouda' of het 'Wit-Gele Kruis'. De controle van de boeken werd weer besproken. Dat geschiedde nog steeds door leden van het bestuur zelf. De leden van 'de Vereeniging' wilden dit veranderen, maar de moeilijkheid was dat veel geldschieters anoniem wilden blijven. Een verandering zou dan wel problemen opleveren dus men ging maar op de oude voet verder.

Begin februari sloeg helaas een van de verwarmingsketels stuk. Een nieuwe kostte fl. 670,-, daar ging de winst!

Maar er was ook een leuk vooruitzicht, want op 13 augustus zou het ziekenhuis 12,5 jaar bestaan. Er werd een feestcommissie benoemd die een loterij organiseerde en een fancy-fair, uitsluitend ten bate van het ziekenhuis. Bij de gemeente werd voor beide vergunning aangevraagd en verkregen. Er waren 2.000 loten à fl. 0,25 en prijzen met een totale waarde van fl. 100,-. De eerste prijs was een tafel, twee leunstoelen en vier gewone stoelen, de tweede prijs een keukenstel en de derde prijs een eetservies. Ook waren er boekjes met 10 niet opeenvolgende loten. Hij of zij die een boekje verkocht had kreeg fl. 0,25 per boekje als beloning. De verloting bracht fl. 485,- op. De schaduw van een naderende oorlog viel over de voorbereidingen van het feest zodat er ook uitvoerig

werd gesproken over maatregelen die genomen moesten worden tegen eventueel luchtgevaar.

Het feest begon met een 'Heilige Mis van Dankbaarheid' in 'Huize St. Joseph' opgedragen door de voorzitter pastoor W.H. de Grijs. Hoe het verder gevierd werd, is ons niet bekend.

Na het feest ging het werk door. In november werden leveranciers, die nog geen lid waren van de 'R.K. Middenstandsvereniging' en van 'de Vereeniging' aangeschreven daar vóór 1 januari 1940 verandering in te brengen anders mochten ze niet meer leveren. Dat waren: de wed. D. Koch, de wed. H. Le Noble uit de IJsselstraat, H. Ruven uit de Havenstraat en A. Mulder, de groentenboer op Eiteren. Verder werd er dat jaar nog een inkoopcontract opgesteld en getekend voor Johannes Westing, die 92 jaar oud was en in het pensioen wilde komen. Het bestuur zou van hem fl. 1.500,- en de ouderdomsrente van fl. 3,- ontvangen. Tot 1942 kreeg de man dan fl. 1,- terug. Daarna verviel de gehele rente aan 'de Vereeniging'. Als we de aantallen in onderstaand staatje bekijken, zien we hoe het ziekenhuis draaide in de jaren voor de oorlog:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938
patiënten	44	57	56	58	60	61
verpl.dagen	1187	1969	1909	1500	1666	2685
overleden	7	8	12	7	9	8
operaties	onbek.	onbek.	11	10	onbek.	onbek.
verlossingen	1	5	2	4	4	3
bruto winst f	1314,79	1030,76	?	1326,70	-958,79	446,79

Pas in december vond de jaarvergadering plaats en werd het verslag over 1939 bekend gemaakt.

Het fruit uit de tuin had fl. 149,- opgebracht. Verder vermeldde het verslag:

'.....Gelukkig bleven de kamers bezet, niettegenstaande bijwijken enkele pensiongasten verhuisden en enkele kamers tijdelijk niet verhuurd waren.

In het ziekenhuis werden 55 patiënten opgenomen, waarvan 9 stierven. Het aantal operaties bedroeg 33 en de verpleegdagen 2820. 22 Röntgenfoto's werden genomen, 550 maal had hoogtezonbestraling en 230 maal infraroodbestraling plaats. Wel een bewijs, dat het ziekenhuis geen overbodige weelde van IJsselstein is. Het valt daarom te betreuren, dat er nog patiënten zijn, die menen, dat het ziekenhuis een liefdadigheidsinstelling is. Het bestuur meent, dat het nauwgezet zijn plicht heeft vervuld en met vreugde kan vermelden, dat een winst van fl. 275,74 is behaald, dank zij het beheer van den penningmeester. Dat de leden het bestuur vertrouwen, mag worden afgeleid uit de verkiezing der aftredende bestuursleden. Een woord van waardering mag zeker worden gehoord voor het overleden bestuurslid, den heer C. v.d. Linden, een getrouw bezoeker der bestuursvergaderingen en gewaardeerd lid door zijn adviezen uit zijn kringen'.

Het verslag besloot met de inmiddels gebruikelijke dank aan de zusters van ziekenhuis en pension, *'....die met zooveel zorg zieken en pensionbewoners verzorgen'.*

Bronnen:

- Gemeentearchief IJsselstein (GAIJ): Raadsverslagen, Notulen der vergadering van B&W der Gemeente IJsselstein, Archief Kruisverenigingen, Dossier Besmettelijke ziekten mensen, Ziekenbarak, Verslagen van den Toestand der Gemeente IJsselstein.
- Rijksarchief Utrecht (RAU), Bisschoppelijk Archief: Congregatie van St. Jozef, Parochie IJsselstein, Kruisverenigingen, Het Centrum, Utrechts Nieuwsblad.
- Archief HKIJ: Provinciaal Blad, Het Centrum, Utrechts Nieuwsblad, De IJsselsteiner, Zenderstreeknieuws, Notulenboek van de R.K. Vereeniging voor Ziekenverpleging deel I, Groot Utrecht.
- Archief van het Nederlands Ziekenhuis Instituut (NZi) Utrecht, dossier IJsselstein RKZ IJsselwaerde.
- Archief van de Congregatie van de Zusters van St. Jozef te Amersfoort.
- Collectie R.J. Ooyevaar, IJsselstein
- Archief A. van Doorn, Schoonhoven.
- Archief L. Murk, IJsselstein.

Veel dank zijn wij verschuldigd aan de heer H. Luten vanwege zijn welwillende medewerking in het Gemeentearchief te IJsselstein.

Stichting Historische Kring IJsselstein

Uitgave: nr. 97, maart 2002

Voorzitter: J.C.M. Klomp
tel: (030) 688 28 52

Secretariaat: M.E.J. Winkelaar-Wulfert
Herteveld 2,
3401 HL IJsselstein,
tel: (030) 688 40 80

Penningmeester: J.G. Klein
Veerschipper 15,
3401 PK IJsselstein,
tel: (030) 688 80 05
e-mail: klein@kabelfoon.nl

Bank: Postbank. nr.: 4074718

Redactie: B. Rietveld
Meerenburgerhorn 10
3401 CD IJsselstein
tel: (030) 688 74 74
email: bariet@knoware.nl

Redactie: S. van Lexmond
Koperwiekweg 5
3403 ZT IJsselstein
tel: (030) 656 00 28
e-mail: sandra.van.lexmond
@webbox.com

Druk: Libertas Grafische
Communicatie, Bunnik

ISSN: 1384.704X

Donateurs ontvangen het periodiek (4 uitgaven per jaar) en worden op de hoogte gehouden van de activiteiten. Nieuwe donateurs kunnen zich aanmelden bij de penningmeester waar tevens mutaties kunnen worden doorgegeven. Voor inwoners van IJsselstein is de bijdrage minimaal € 9,25 (voor bedrijven € 15,-). Voor hen die buiten IJsselstein wonen is de bijdrage resp. € 14,50 en € 20,-. Losse nummers, voor zover voorradig zijn à € 3,50 verkrijgbaar via het secretariaat. Voor dubbelnummers is de prijs € 5,00